

Förordning om aktivering av instrumentet för krisstöd inom EU

2019/20:FPM36

Finansdepartementet

2020-05-07

Dokumentbeteckning

COM (2020) 175

Förslag till rådets förordning om aktivering av krisstöd enligt rådets förordning (EU) 2016/369 av den 15 mars 2016 och om ändring av dess bestämmelser med anledning av covid-19-utbrottet

Sammanfattning

Den 2 april 2020 presenterade kommissionen ett förslag om aktivering av instrumentet för krisstöd inom EU med anledning av covid-19-utbrottet. Instrumentet, som inrättades 2016 i samband med flyktingkrisen i Grekland för en period på tre år föreslås återaktiveras under en begränsad tidsperiod mellan den 1 februari 2020 och den 31 januari 2022. Instrumentet föreslås få en budget på 2,7 miljarder euro inom unionens allmänna budget under perioden 2020–2023 och möjlighet för bidrag från medlemsstater eller andra offentliga eller privata givare.

Förslaget innebär att medlemsstaterna ska kunna söka stöd för koordinerade åtgärder på EU-nivå, bl.a. för tillfällig förstärkning av vårdpersonal, utbyte av sjukvårdspersonal, mottagande av utländska patienter, utveckling, produktion eller inköp och distribution av medicinska produkter, vetenskaplig validering av medicinsk utrustning samt användning av tillfälliga vårdinrättningar och tillfällig utbyggnad av befintliga vårdinrättningar för att minska trycket på befintliga strukturer och öka den samlade hälso- och sjukvårdskapaciteten.

Regeringen välkomnar förslaget och anser att instrumentet för krisstöd inom EU bör aktiveras mot bakgrund av de betydande sociala, mänskliga och ekonomiska effekterna och konsekvenserna av covid-19-utbrottet. Regeringen anser att finansiering av åtgärder i första hand bör ske genom omprioritering i EU-budgeten. Ytterligare covid-19-åtgärder bör införas

stegvis för att säkerställa att tillräckliga resurser finns kvar vid ett eventuellt senare förvärrat läge. Generellt bör ekonomiska åtgärder som vidtas med anledning av covid-19-utbrottet vara temporära, välriktade, proportionella och budgetrestriktiva.

2019/20:FPM36

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Sjukdomen covid-19, orsakat av det nya coronaviruset, är ett allvarligt hälsohot för medborgare, samhällen och ekonomier. Pandemin har orsakat infektionsutbrott i alla EU:s medlemsstater. Förutom de betydande sociala effekterna och den mänskliga dimensionen är utbrottet av coronavirus ett allvarligt ekonomiskt slag för EU. Medlemsstaternas hälso- och sjukvårdssystem står under hårt tryck. Kommissionen presenterade förslaget den 2 april 2020 tillsammans med ett flertal andra förslag för att bemöta effekterna. Aktiveringen av instrumentet för krisstöd skulle möjliggöra att arbete och insatser koordineras på EU-nivå bl.a. i syfte att minska trycket på hälso- och sjukvårdssystem i de värst drabbade EU-regionerna. Instrumentet kompletterar andra åtgärder inom EU som redan är antagna eller föreslagna såsom förstärkning av unionens civilskyddsmekanism/rescEU, investeringsinitiativet mot effekter av coronaviruset för att nyttja de europeiska struktur- och investeringsfonderna och utvidgandet av omfattningen av Europeiska unionens solidaritetsfond till folkhälsokriser.

1.2 Förslagets innehåll

Instrumentet för krisstöd inom EU inrättades 2016 för att bemöta situationer till följd av flyktingkrisen för en period på tre år. Instrumentet föreslås återaktiveras från och med den 1 februari 2020 för en period på två år som svar på covid-19-utbrottet. Vidare föreslås bestämmelserna ändras på grund av det rådande läget med en utvidgning av de stödberättigade åtgärderna och stödberättigande genomförandepartners. Instrumentet möjliggör för kommissionen att upphandla krisstöd för medlemsstaterna för att tillgodose deras behov som uppstått p.g.a. covid-19-utbrottet. Upphandlingen kan göras genom olika former, antingen gemensam upphandling med medlemsstaterna, upphandling av kommissionen eller centraliserad upphandling på medlemsstaternas vägnar. Upphandlingar som genomförs inom ramen för instrumentet ska kunna ske skyndsamt genom undantag från ordinarie upphandlingsförfaranden.

Ett icke-uttömmande urval av de föreslagna stödberättigade åtgärderna är tillfällig förstärkning av vårdpersonal, utbyte av vårdpersonal, mottagande av utländska patienter, utveckling, produktion eller inköp och distribution av medicinska produkter samt åtgärder för att utveckla lämpliga metoder för att följa utvecklingen av epidemin och resultaten av de åtgärder som genomförts för att åtgärda den.

Finansiering av instrumentet för krisstöd sker genom unionens allmänna budget, vilket beskrivs i ändringsbudget 2/2020, och genom bidrag som kan lämnas av medlemsstater eller av andra offentliga eller privata givare. Utgifterna får omfatta de direkta kostnader som är nödvändiga för genomförandet av åtgärderna, bl.a. inköp, förberedelser, insamling, transport, lagring och distribution av varor och tjänster.

1.3 Gällande svenska regler och förslaget effekt på dessa

Förslaget har ingen påverkan på svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Totalt 2,7 miljarder euro föreslås för att stödja finansieringen av åtgärder som planeras inom ramen för det återaktiverade instrumentet för krisstöd. Finansieringen presenterades i EU:s ändringsbudget 2/2020 där det framgick att finansieringen kommer från flexibilitetsinstrumentet, marginalen för oförutsedda händelser samt från den globala åtagandemarginalen. Effekten på EU-avgiften beräknas bli ca 900 miljoner euro uppdelat mellan år 2020 – 2023. Ändringsbudgeten antogs den 14 april av rådet och godkändes den 17 april av Europaparlamentet.

Eventuella ytterligare inkomster i form av bidrag är inte kända i nuläget. På grund av förslaget brådskande karaktär har kommissionen inte gjort någon konsekvensbedömning. Det innebär att kommissionen heller inte gjort någon jämförbarhetsanalys av förslaget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen har ställt sig bakom förslaget eftersom det möjliggör för EU att bemöta effekterna av covid-19-utbrottet. Mot bakgrund av det allvarliga läget i samtliga medlemsstater var det angeläget att besluta om förordningen så snabbt som möjligt. I förhandlingarna drevs från svenskt håll att finansiering av åtgärder i första hand bör ske genom omprioritering i EU-budgeten samt att ytterligare covid-19-åtgärder bör införas stegvis för att säkerställa att tillräckliga resurser finns kvar vid ett eventuellt senare förvärrat läge.

Regeringen anser även att ekonomiska åtgärder som vidtas med anledning av covid-19-utbrottet borde vara temporära, välriktade, proportionella och budgetrestriktiva och att varje föreslagen åtgärd bör granskas utifrån motivering, ändamålsenlighet och förväntat resultat samt att finansiering i första hand bör ordnas genom omprioritering.

Medlemsstaterna har välkomnat förslaget och dess skyndsamma hantering. Samtliga medlemsstater röstade för förslaget i ett skriftliga förfarande och antog förslaget den 14 april 2020.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Förslaget till finansiering av förordningen, i form av en ändringsbudget, godkändes av Europaparlamentet den 17 april 2020.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Som rättslig grund för beslutet har artikel 122 (1) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt angetts. Förslaget antogs med kvalificerad majoritet i rådet den 14 april 2020 och trädde i kraft den 15 april 2020.

När det gäller finansieringen av förordningen antog rådet den föreslagna ändringsbudgeten genom skriftlig procedur den 14 april. Ändringsbudgeten godkändes av Europaparlamentet i plenum den 17 april 2020.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionens subsidiaritetsprövning är att aktiveringen av instrumentet för krisstöd för att bekämpa covid-19 inom EU är lämplig på grund av den globala dimensionen av covid-19-pandemin, de omfattande ekonomiska och sociala effekterna och hur hårt ansträngda sjuk- och hälsovårdssystemen är i alla medlemsstater. Det är lämpligt med en kompletterande samordnad insats på EU-nivå för att säkerställa att spridningen av covid-19 stoppas på ett effektivt och snabbt sätt och att effekterna av krisen mildras så mycket det går.

Kommissionens proportionalitetsbedömning är att förslaget inte går utöver vad som är nödvändigt. Kommissionen bedömer att de omfattande konsekvenserna av covid-19-utbrottet för alla EU-medborgare och alla sektorer av ekonomin och behovet av snabba och effektiva åtgärder har visat på att det finns ett behov av ytterligare åtgärder från EU:s sida.

Regeringen gör inte någon annan bedömning.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Då förslaget till förordning antogs av rådet den 14 april 2020 och förordningen trädde i kraft den 15 april 2020 väntas ingen fortsatt behandling av ärendet.

4.2 Fackuttryck/termer